

Összehasonlítások hibái

Kiegészítő anyag

Összehasonlítások

- Az összehasonlítás alapkérdése: a lehetőségek közül melyik a legjobb egy adott feladat vagy probléma megoldására, egy igény kielégítésére.
- Az **összehasonlítás** végül is egy **érvelés** amellet a konklúzió mellett, hogy ez és ez a legjobb megoldás az adott problémára.

Leplezett összehasonlítás

- Ez a hiba akkor merül fel, amikor egy dolog (megoldás, eljárás, termék stb.) tulajdonságait önmagában vizsgálják, és ennek alapján vonnak le következtetést a dolog elfogadhatóságára vonatkozóan, pedig az csupán egy az alternatív lehetőségek közül, amelyek közül valamit végül is mindenképpen választunk.
- Minden esetben felmerülhet, amikor alternatívák közül a lehető legjobbat kell választani.
  - Pl.: véges források elosztása: x cél nemes, jó, támogatni kellene (a többi, más alternatíva is lehet nemes, jó, azt kellene megmutatni, hogy x jobb, mint a többi)
  - Pl.: telefonvásárlás (x termék nagyon szép, ilyen és ilyen előnyei vannak, ezért célszerű választani (miközben nem hasonlítjuk össze a többivel módszeresen)

Elfogult összehasonlítás

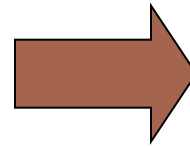

- Több alternatíva → kell az összehasonlítás
- Nem elég tisztában lenni azzal, hogy dönteni csak összehasonlítás alapján lehet,
- és nem elég csupán különböző összehasonlításokat végezni,
- az alternatívákat módszeresen kell összehasonlítani.

Elfogult összehasonlítás

- Vannak alternatíváink
- Vannak szempontjaink

Összehasonlítás

- *Minden szóba jöhető alternatívát figyelembe vettünk?*
- *Jól hasonlítottuk őket össze? X jobb, mint y ?*
- *Ha x jobb, mint y , ebből mi következik?*

Elfogult összehasonlítás

- Akkor ésszerű az egyik dolgot (megoldást, eljárást, terméket) választani, ha összességében, a szempontok teljes rendszerét figyelembe véve jobbnak bizonyul az adott feladatra, mint a többi.
- Az elfogult összehasonlítás hibáját követi el az, aki:
  1. az összehasonlításnál nem veszi figyelembe az összes fontos szempontot, elfogultan válogat, vagy
  2. aki az egyes szempontokat nem alkalmazza következetesen minden alternatívára, tehát nem végez valódi *összehasonlítást*.
- A hiba általában a két változat keverékeként jelentkezik.

Összehasonlítások

- Az összehasonlítás alapkérdése: a lehetőségek közül melyik a legjobb egy adott feladat vagy probléma megoldására, egy igény kielégítésére.
- Az **összehasonlítás** végül is egy *érvelés* amellet a konklúzió mellett, hogy ez és ez a legjobb megoldás az adott problémára.

Az összehasonlítás lépései

---

1. Definiálja a megoldandó problémát!

Pl: melyik autót vegyem? Melyik a legjobb nekem?

□ Hiba:

- a javasolt megoldásokkal, tünetekkel,
- és nem megfelelő szinten definiálni!

Az összehasonlítás lépései

---

2. Rögzítse, hogy milyen kritériumok szerint keresi a megoldást!
  - Minden fontos kritériumot tekintetbe kell venni!
3. Súlyozza a kritériumokat!
4. Tárja fel a megoldási lehetőségeket!
  - Hiba a lehetségesnél kevesebből kiindulni!

Az összehasonlítás lépései

---

5. Mérlegelje, hogy a megoldási lehetőségek milyen valószínűséggel felelnek meg a kritériumoknak!
6. Számítsa ki az egyes megoldások szubjektív várható hasznosságát, és válassza a legnagyobb értékkel rendelkezőt!

Összehasonlító táblázat

A probléma:						
A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.
Kritériumok	A kritérium súlya	1. mego.lehet. mennyire felel meg a krit.nak	1. mego.lehet. várható értéke: BxC	2. mego. mennyire felel meg a krit.nak	2. mego. várható értéke: BxE	3. mo. Stb...
1. krit.	s_1	p_{11}	$s_1 p_{11}$	p_{21}	$s_1 p_{21}$	
2. krit.	s_2	p_{12}	$s_2 p_{12}$	p_{22}	$s_2 p_{22}$	
3. krit.	s_3	p_{13}	$s_3 p_{13}$	p_{23}	$s_3 p_{23}$	
....	...	...	...			
			H_1		H_2	

Összehasonlítások javítása

- Szét lehet húzni a mezőnyt:
  - Lényeges különbséget teszünk a preferenciáink, azaz a súlyszámok (s) között.
    - Pl. azzal, hogy rögzített egységnyi súlyt osztunk szét, akár mennyi szempontot veszünk is fel. Így sok szempont nehezebben tudja kiátlagolni egymást.
    - Kétkörös értékelés: kihúzzuk azokat a szempontokat, amelyekben az első körben az egyes megoldások közel azonosan teljesítettek. A második körben csak a megkülönböztető szempontokat súlyozzuk. (Kevesebb krit.- nagyobb kül.)
  - Alaposan elemezzük és széthúzzuk a beválások valószínűségét (p). Pl. 0-100 közötti skálát használunk.

Összehasonlítások javítása

- Nem követjük el a hibákat!
  - A megfelelő szinte és NEM a megoldással, tünettel definiáljuk a problémát.
  - Nem felejtünk ki lényeges kritériumokat. Mindet felvesszük, csak legfeljebb $s=0$ lesz!
  - Szisztematikusan számba vesszük a lehetséges megoldásokat.
  - Szisztematikusan értékeljük őket.

Összehasonlítások

- Sem szükség, sem lehetőség nincs arra, hogy mindig a fenti bonyolult modellt használjuk.
- Idő- és energiaigényes
- Minimális követelmény azonban az összehasonlításnál, hogy minden releváns szempontot minden szóba jöhető alternatívára alkalmazzunk, ezzel elkerülhetjük az elfogult összehasonlítás hibát.